

AKADEMİK MAKALE YAZIMINDA SAYFA DÜZENİ VE TİPOGRAFI SEÇİMİ

ACADEMIC PUBLICATION, PAGE REGULATION AND TYPOGRAPHIC SELECTION

Mehmet Ali MÜSTECAPLIOĞLU*

Sanat-Tasarım Dergisi 2017, Sayı: 8 ISSN: 1309-2235 ss.29-33 DOI: 10.17490/Sanat.2018.18

Öz

Yüksek Öğretim Kurumuna bağlı üniversiteler ve çeşitli kurumların düzenlediği sempozyum, bienal gibi etkinlikleri için hazırlanan bildiri, tez, makale gibi çalışmalar önem arz etmektedir. Bu çalışmaları hazırlayan akademisyen, araştırmacılar açısından, yazım kurallarının farklılığı ve çeşitliliği, bilginin yaygınlaşması konusunda çelişkiler oluşturabilir. Bu çelişkiler, metnin hazırlanması sırasında kullanılan harf katakterleri ve onların seçimi, uygulama biçimleri, tipografi olarak sayılabilir." Bu bağlamda, kurumların, önerdikleri, Tez Yazım Kurallarından "Word" programı ile metin oluşturma, Times New Roman, Arial veya benzeri harf karakterlerinin ve 12, 10, 9 punto yazı büyüklüğünü kullanma önermelerini sorgulamak ve hazırlanan sav'a katkılarını irdelemek bu metnin ana konusunu oluşturmaktadır.

Makale, bildiri ve tezlerin savları ile üretimleri sırasında oluşacak farklılıklar, metnin kısıtlardır. Araştırma, hazırlanan "Yazım" kuralları ve kullanılan harf karakterleri üzerinden üzerinden örnekleme, betimleme yöntemi ile oluşturulmuştur. Bu metin, bilimsel metin oluşturma ve yazımsal tasarım (Tipografi) üzerine hazırlanan tezlerde, araştırmalarda, dikkat edilmesi gerekenleri ortaya koymak amaçındadır. Sonuç olarak, Makale veya tezlerde kullanılan fontların ve sayfa düzenlerinin, araştırmaların güdümlenmelerden uzak, özgün, bağımsız olması son derece önemlidir.

Anahtar kelimeler: Bildiri ve Tez Yazım Kuralları, Times New Roman, Arial, Okunabilirlik

Abstract

Studies such as symposiums and biennials organized by universities and various institutions affiliated to Higher Education Institution, such as presentations, dissertations, articles are important.

In terms of researchers, the academician who prepares these studies can create contradictions about the diversity and diversity of writing rules, the spread of knowledge. These contradictions can be categorized into the letters used in the preparation of the text and their choice, application, typography. In this context, the purpose of this article is to question the proposals of institutions to use the "Word" program of the Thesis Writing Rules, Times New Roman, Arial or similar letter spaces and the use of 12, 10, 9 font size, form.

The arguments of the article, the papers and the theses and the differences that occur during their production are the constraints of the text. The research was based on the "Spelling" rules that were prepared and the method of sampling and description over the letters used. This text is aimed to reveal what needs to be considered in researches in the thesis on scientific text creation and typographic design (Typography). As a result, it is extremely important that fonts and page layouts used in articles or theses are far from original, independent, independent of the motivations of research.

Keywords: Proceedings and Thesis Writing Rules, Times New Roman, Arial, Readability

Giriş

"Bilim birşeylerle oynar; onlarda olmaktan vazgeçer." (Ponty, 2003, s.27)

Akademik makale ya da bilimsel bir metin hazırlamak, evrensel ve yerel anlamda araştırmaların, yeni gelişen yöntemlerin, deneylerin paylaşılması demektir. Bu tür metinlerin hedef kitlesi yine akademi, akademisyenler ve bu yayınlardan yararlanmayı tercih eden araştırmacılarıdır. Bu bağlamda akademik anlamda hazırlanan her türlü metnin bu paylaşımına ve dolaşımına girebilmesi, bazı özellikler içermesi ile oluşabilir. Bu özellikler, yazım kuralları, kullanılan fontlar, ve tasarlanma biçimleri olarak sayılabilir. Yayın aşamasında her kurum kendi yazım kurallarını oluştursa dahi, evrensel anlamda APA, "Amerikan Psikoloji Birliği" kriterleri ağırlıklı olarak kullanılanlardan birisidir. Marmara üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi "Sanat ve Tasarım Dergisi" yazım kuralları örnek olarak aşağıda belirtilmiştir: (MÜGSF 2018, 05, Şubat)

Makale Yazım Kuralları: Makale MS Word Formatında, 1 basılı kopya yazar adı belirtilmiş, 1 basılı kopya yazar adı belirtilmemiş olarak CD kaydıyla birlikte gönderilmelidir.

Sayfa Özellikleri: Sayfa Boyutu: A4 olmalı.

Kenar Boşlukları: Sol kenar 4 cm, sağ kenar 2 cm olmalı ve soldan hizalama yapılmalı,

Yazı tipi: Times New Roman olmalı.

Başlık: Kısa, anlaşılır, büyük harf olmalı, Türkçe ve İngilizce yazılmalı, Türkçe başlık üstte harfler 12 punto büyüklüğünde ve kalın olmalı,

kelimeleri, başlıkları (manşet), yazmaya olanak verir hale getirilmişse, bu karaktere aynı görev yüklenmiştir. “1923’ten 1967’e kadar “Monotype” firmasının tipografi danışmanı olan Morison birçok farklı tasarımcı ile çalışarak özgün yazı tasarımlarının yaratılmasına öncülük etmiştir” (Ergüven, 2007, s.75).

Resim 3. Times New Roman Harf karakteri. (Görsel kaynak: http://en.wikipedia.org/wiki/times_New_Roman)

Bilimsel metinlere uygulanması ve yaygınlaşması zaman içinde gelişerek gerçekleşmiştir. Bir yazı karakterinin tasarlandığı ülkeden başka bir ülkede kullanılmasının nedeni konuşulan ve yazılan dil ile uyumlu olması, aynı zamanda diğer yazı karakterlerine göre daha kolay okunabilmesidir.

Resim 4. The Times Gazetesi (Görsel kaynak: <https://iconicphotos.files.wordpress.com/2011/08/photo-1.png>)

Bilginin hızla yayılmasına olanak veren diğer bir başka yazı karakteri de Arial’dir. Yirminci yüzyılın ikinci yarısında uluslararası grafik tasarım üslubunun yaygınlaşmasıyla beraber “Helvetica”, karakteri kullanılmıştır. Helvetica ya da yeni Haas Grotesk, 1957’de İsviçre yazı tipi tasarımcısı Max Miedinger tarafından sans serif bir font olarak tasarlandı. Daha sonra Haas dökümhanesi tarafından geliştirildi. Zaman içinde kullanılan karakterlerin dijital ortama aktarılması sırasında ve firmalar arasında lisans anlaşmaları nedeniyle çıkan sorunlar sonucu, yazılım firmaları “Helvetica” tabanlı “Arial” karakterini geliştirdiler.

“...1989’da bir takım şirketler Tıp 1 formatını çatlatmaya veya alternatifler geliştirmeye çalışmakta zorlandılar. Apple ve Microsoft, Adobe’nin teknolojisine bir alternatif oluşturmak için çapraz lisans anlaşması imzaladılar. Microsoft bir sayfa açıklama dili olan Truetype üzerinde çalışırken, Apple TrueType biçimini geliştirdi. TrueType daha açık bir formattı ve PostScript ile uyumluymuştu, ancak PostScript’e bağımlı değildi... Aynı zamanlarda, Adobe ile rekabet etmek için PostScript “klonlar” geliştirildi. Bu PostScript “benzerleri”, orijinallerin Adobe’nin iş ortaklarına ait olduğu için genellikle “benzer” yazı tipleriyle birlikte gönderildi. Birmy tarafından satılan bir PostScript klonunda Arial adındaki Monotype tarafından geliştirilen bir Helvetica yerini aldı”... (Simonson, 2001).

Yazı karakterleri tasarlandıkları dönemin ruhunu ve sosyal yapısını yansıtırlar. Bu bağlamda onlarda aranan özellikler sadelik, yalınlık, koşullara uygunluk olarak belirlenebilir. Akademik bir metnin aktarılması sırasında, saf ve pür bir bilgi akışı olması hedeflenendir. Ne yazı karakteri ne de tasarlanma biçimleri aktarılan bilginin önüne geçmemelidir. Beatrice Warde 1932 yılında yayınlanan “Kristal Kadeh veya Basım neden görünmez olmalı” (Warde, 1930) makalesinde bu önermeyi şu şekilde açıklamıştır. Warde bir sürahi dolusu şarabın tüketimi aşamasında biri som altından diğeri ince kesilmiş bir kristalden olan iki tip bardağa sahip olduğunuzu, şarabı koymak için yapacağınız tercihin, sizin şaraptan anlayıp anlamadığınızı göstereceğini söylemiştir. Burada anlatılan, içeriğin som altın veya kilden yapılan bir kadehte görülemeyeceği, kristal kadehte ise, sunulan şeyin rengi, ruhunun görülebilir olduğudur. “Çünkü kristaldeki herşey, onun içindekini saklamaya değil açığa çıkarmaya yönelik olarak hesaplanmıştır” (Warde, 1930, s. 39-43). İdeal tipografi önermesi bunun üzerinden yapılmıştır. İçeriğin öne çıkarılması, onun suskun ve sessiz bir ortamda kendi önerilerini sunması önemlidir.

Uygulamada ortaya çıkan farklılıklar için, bazı önermelere, kurumların açık olması getekliliğide önemlidir. Örneğin; yirmibirinci yüzyıl Avangard’larını anlatan bir metin söz konusu ise, dönemin ruhuna uygun bir harf karakteri ile başlık kullanmanın konunun veya önermenin gücünü artıracacağı düşünülebilir. Ancak sunmuş olduğu metin APA kurallarına uygun olmadığından olumsuz olarak raporlanabilir. Burada yapılması gereken dijital ortamlarda hazır bulunan diğer font önermelerini de metin ile birlikte göndermektir. Araştırma ve özellikle yeni bir şeyler yaratma konusunda öncü olmaya çalışan eğitim kurumları bu konuda daha esnek olabilirler.

Diğer bir örnek de ise, araştırmacı, düz bir kağıt üzerine kurşun kalemle, sağda ve soldan yeterli boşluk bırakmadan, başlığı 12 punto bold yapmadan araştırmasını teslim eder. Kriterler, standartlar, yüzünden yani şekil açısından, bu metnin de kabul edilme şansı bulunmayabilir. Metnin içeriğinde “E=MC2” formülü olması halinde, bu metnin yaygılaşabilmesi için, belirlenen yazım kurallarının yanı sıra yeni önermeler geliştirmek faydalı olabilir. Tıpkı yüklenen fontlar gibi aktarılmak istenen bilgi, görseller ile metne eklenmesi düşünülebilir. Bu, metnin daha rahat okunabilmesini, algılanabilmesini, yayılabilir olmasını sağlayabilir.

İçerik ne kadar önemlidir, şekil olarak belirlenen kriterler ve kurallar, içeriğin önüne geçebilir mi? Bu Ayıklama nasıl olmalıdır? Bilimsel metinlerin özellikle bildirilerin sözel sunumlarında bu tip bir sorun ile karşılaşılabilir. Sözün metne aktarılması ve devamında bu metnin yayılabilmesinin sağlanması süreçlerinde bu sorunlar ile karşılaşılabilir. Bu bağlamda tipografik uygulamalar da önemlidir. Tasarımcının da sessiz bir harf karakteri seçer gibi davranması ve kendini olabildiğince gizlemesi önerilebilir.

Söz gelimi, Erik Spiekerman'nın (2001) The Economist dergisi için yeniden tasarladığı yazı karakteri hem okunurluğu artırması hemde günümüz karakterlerine yakın bir çağdaş anlayışa sahip olması buna iyi bir örnek olabilir. Bilimsel metinlerde Times New Roman, Arial gibi karakterlerin önerilmesinin bir başka nedeni de, tipografik kullanımdır. Herkesin tipografik bilgisinin var olduğu düşünülemez. Hazırlanan metnin, düz, yalın, sade biçimde aktarılabilmesi içim yazım kuralları üzerinde bir anlaşma yapılabilir. Böylece metni hazırlayanların doğru bir şekilde yönlendirilmesi de sağlanabilir. Farklı alternatifler kullanılsa bile burada önemli olan bilginin taze bir biçimde sunulmasıdır.

Bu bilginin tazeliğinin ötesinde birde tasarlanacak metni oluşturan harf karakterlerinin güncel olması da önemli bir faktördür. Çağdaş ve güncel olan, okuyucunun metne yaklaşmasını ve metni daha iyi algılamasını sağlayabilir. Biçimsel özellikleri açısından okuma eylemini sekteye uğratmayacak seçimler ve önermeler yapılabilir. Calibri (2007) fontu böyle bir önerme olabilir. Microsoft firması için üretilen Consolas isimli fontun geliştirilmesi ile üretilen bu font, bir önermeye göre dünyanın en rahat okunan harf karakteri sayılabildi. Kısa zamanda yazılım programlarında (word), Times New Roman'ın yerini aldı. Calibri, 2002-2004 yılları arasında Luc de Groot tarafından tasarlanan ve 2007'de Microsoft Office 2007 ve Windows Vista ile birlikte kamuya açıklanan sans-serif harfli bir ailedir. (Wikipedia, 2004)

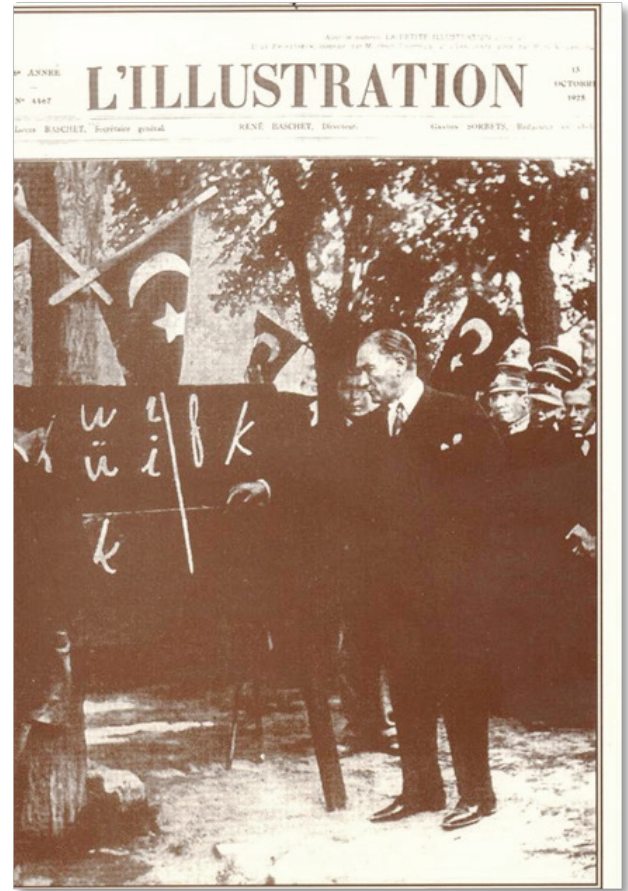
Okunabilirlik,

Calibri Fontu, 48 Punto,

Bireyler karşılaştıkları yazım kurallarını sorgulamadan kabullense de, bu kuralların kimin tarafından ve neden konduğu önemlidir. Times New Roman ya da Arial gibi yazı karakterlerinin neden tercih edildiği hakkında, anlaşılır bir bilgi bulunmaktadır. Bu bilginin sorgulanan kısmı ise, Türkçe'ye uygun üretilip üretilmediği, bilinçli bir tercihin yapıp

yapılmadığıdır. Bilimsel makale yayınlayan dergiler, üniversiteler, tez hazırlayan araştırmacılar enstitüler bu tercihleri neye göre yapmaktadır? Kullanılan abc'ler ve diller ülkelere göre değişmektedir. Ama aynı hızda harf karakterleri ve dillere uygun tasarımlar yapıldığı söylenemez. Yapılan varsayımlar, İngilizce bir metnin rahat okunması ile ilgilidir. Uygunluk ve uyum da bununla ilgilidir. Dijital ortamda oluşan bu uzlaşmanın, bilimsel anlamda bir paylaşım için yapıldığı söylenebilir. Yine de bu anlamda şeklin niceliğinin önüne geçtiği düşünülebilir. “Sıradanlaştırma, olağanlaştırma” dışardan gelenin gerçekleştirdiği ve sonuçlar aldığı bir yöntemdir.

Bir dili zayıflatmak eylemi, digital ortamda sıradan ve olağan bir seçimmiş gibi önerilen karakterle hazırlanmış metinler, cep telefonları için oluşturulmuş imajlar, emojiler, sayesinde mümkün olabilir. Bütün bunlar bir topluma sunulduğunda, onun yumuşak dokularına nufus ederek, bireyi savunmasız yakalar ve kendi koşullarını dayatabilir. Birde bunlara ek olarak, Bilimsel olmayan, kendiliğinden, ezberci kabuller dayatıldığında, artık geri dönüş daha da zorlaşır. “Bilim birşeylerle oynar (manipüle); onlarda olmaktan vazgeçer.” (Ponty, 2003, s.27)

Resim 5. (20 Eylül 1928) Mustafa Kemal Atatürk, Abc'yi tanıtırken, Kayseri. 13 Ekim 1928 tarihli L'illustration Dergisi Kapağı. (Görsel kaynak: <http://kartanesi-38.blogspot.com.tr/2016/11/>)

Sonuç

Bir harf karakteri ve onunla bir metnin tasarlanması, okunabilirlik ve yayınlabilirlik, ve evrensel anlamda yayılabilirlik açısından önemlidir. Bu bağlamda, Mustafa Kemal Atatürk'ün sunduğu abc tasarımı, nereden başlamamız gerektiğini anlamak için iyi bir örnek kabul edilebilir (Bkz. Resim 5). Atatürk'ün önermiş olduğu bu el yazısı karakteri, bir kristal berraklığında ve sadeliğindedir. İçindeki anlamı açıkça ortaya koymaktadır. Bu nedenden ötürü yeni abc önermesi için kullanıldığı düşünülebilir. Bu gün Cumhuriyetin ilk yıllarındaki gibi yeni karakterler yaratmak ve güçlü yazımsal tasarım ürünleri ortaya çıkarmak, ve bunu evrensel boyutlara taşımak eğitim kurumlarının görevleri arasındadır. Türkçe konuşup yazan insanlar için hangi harf karakterinin daha rahat okunabileceği verisi elimizde bulunmamakla birlikte farklı disiplinlerden insanlar ve tasarımcılar bir araya gelip, anadil için, bir gövde metni karakteri önermesi, yapabilirler.

Bilimsel metinlerin tasarlanması evrensel öneme sahiptir. Bilginin yaygınlaşabilmesi, paylaşılması demokrasilerin gelişmesine, insanların özgürleşmesine olanak sağlar. Böylece içeriği önemli bir metni, şekil açısından içeriğe uygun olarak tasarlama şansını da yapılacak yeni çağdaş yaklaşımlar ile elde edebilebilir. Çünkü yazı karakteri seçimi aynı zamanda bilginin tazeliğini göstermektedir.

Yeni yazı karakterleri aynı zamanda yeni ifade biçimlerini yansıtmaktadır. Timen New Roman ile yazılan bir kelime ile Calibri ile yazılan bir kelimenin görsel ifadesi birbirinden farklıdır. Her yazı karakteri kendi dönemine ait ip uçlarını okuyucu sunar. Bu bağlamda önerilen harf karakterlerini zaman içinde çağın gerekliliklerine göre yenilemesi düşünülmelidir.

Araştırma kurumları, dergiler, üniversite yayınlarını oluşturanlar, güncel tipografik gelişmeleri takip ederek ve bunları yayınlarına aktararak, günümüz okuma alışkanlıklarına uygun biçimde bilimsel metinlerin sunulmasını sağlayabilirler.

Bu metinde yapılmak istenen, bu farkındalığı arttırmaktır.

*Öğr. Gör. Mehmet Ali MÜSTECAPLIOĞLU

E-posta: mamustecaplioglu@marmara.edu.tr

Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Grafik Bölümü
Küçükçamlıca, 34718, Acıbadem, Kadıköy/İstanbul

Kaynaklar

- *Calibri Fontu*, (t.y.). Wikipedia içinde. Erişim adresi: <https://tr.wikipedia.org/wiki/Calibri> (Erişim tarihi: 05.02.2017)
- Dalman, D. (2009). *Kitap Tasarımı ve Tipografide Okunaklılık. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: MÜGSE
- Ergüven, A. (2007, Aralık). *Grafik Tasarım. Görsel İletişim Kültürü Dergisi "Tutucu Bir Modernist, Stanley Morison"*, İstanbul: Güzel Sanatlar Matbaası
- Müstecaplıoğlu, M. A. (2013). MÜGSF 6. Uluslararası Öğrenci Trienali. Sözlü bildiri. İstanbul
- Ponty, M. M. (2006). *Alginin Önceliği*. (Y. Yıldırım, Çev.) İstanbul: Kabalıcı Yayınevi
- Sanat-Tasarım Dergisi Makale Yazım Kuralları, (2013). MÜGSF. Erişim adresi: <https://gsl.marmara.edu.tr/notice/sanat-ve-tasarim-dergisi-makale-cagrisi/>
- Simonson, M. (2001). *Arial'in Fahişesi*. Erişim adresi: <https://www.marksimonson.com/notebook/view/the-scurge-of-arial> (Erişim tarihi: 05.02.2017)
- Spiekermann, E. (2001). *Font Shop Com*. Erişim adresi: <https://www.fontshop.com/designers/erik-spiekermann> (Erişim tarihi: 09.02.2017)
- Warde, B. (1930). *Kristal Kadeh veya Basım neden görünmez olmalı*. H. Armstrong, *Grafik Tasarım Kuramı*. (M. E. Uslu, Çev.) (2012). İstanbul: Espas Yayınları

The first part of the document discusses the importance of maintaining accurate records in a business setting. It highlights how proper record-keeping can help in decision-making, legal compliance, and financial management. The text emphasizes that records should be organized, up-to-date, and easily accessible.

Next, the document addresses the challenges of data management in the digital age. It notes that while digital storage offers convenience, it also introduces risks such as data loss, security breaches, and information overload. Solutions like cloud storage, encryption, and regular backups are suggested to mitigate these risks.

The third section focuses on the role of technology in streamlining business processes. It describes how automation tools can reduce manual errors and save time. Examples include using software for invoicing, inventory tracking, and customer relationship management. The text encourages businesses to invest in technology that aligns with their operational needs.

Finally, the document concludes by stressing the importance of data security and privacy. It reminds businesses to comply with relevant regulations and to implement strong security protocols to protect sensitive information. Regular security audits and employee training are presented as essential practices for maintaining a secure data environment.